Όμορφο Ανοιξιάτικο Τοπίο στην Ποταμιά
Beautiful Spring Scenery in Potamia

Ανοιξιάτικο Σκηνικό με Φόντο τον Γοτθικό Ναό στον Άγιο Σωζόμενο
Spring Scenery with the Gothic Church as a Background in Agios Sozomenos

Φυσικό Περιβάλλον

Στην εύφορη γη της όχθης του ποταμιού Γιαλιά είναι κτισμένη η όμορφη Ποταμιά. Άγρια βλάστηση και καλλιέργειες χαρίζουν στην Ποταμιά «εικόνες» που μοιάζουν με ζωγραφιά.

Στην Ποταμιά ευδοκιμούν εκτάσεις με κτηνοτροφικά και άλλα γεωργικά φυτά. Από τις σημαντικότερες γεωργικές καλλιέργειες είναι τα σπαρτά, όπως σιτάρι, κριθάρι, τριφύλλι, «σιφουναρύ» και καλαμπόκι, καθώς και τα διάφορα λαχανικά. Επίσης, στο χωριό υπάρχουν μερικές βιολογικές καλλιέργειες.

Αξίζει να σημειωθεί πως στην Ποταμιά υπάρχουν όμορφοι χώροι πρασίνου με λεμονιές, ελιές, πεύκα, «τερατσιές», «αρτυμαθκιές» και μαστιχόδεντρα. Τη διαμόρφωση αλλά και τη συντήρηση των χώρων αυτών που αποτελούν στολίδια στην Κοινότητα αναλαμβάνουν οι εργάτες του Κοινοτικού Συμβουλίου Ποταμιάς.

Η πανίδα της Ποταμιάς περιλαμβάνει διάφορα ερπετά, όπως φίνες και μαύρα φίδια, και διάφορα είδη ζώων, εκ των οποίων μερικά συγκαταλέγονται στα είδη κυνηγιού. Ειδικότερα, στην Ποταμιά συναντά κανείς λαγούς, πέρδικες, φραγκολίνες και αλεπούδες.

Τέλος, πρέπει αναφερθεί πως παλαιότερα και συγκεκριμένα τη δεκαετία του '50, στην Ποταμιά φυτευόταν καπνός. Υπάρχει μάλιστα στο χωριό μια αίθουσα όπου τύγχανε επεξεργασίας ο καπνός και είναι γνωστή ως «Καπνιστήριο».

Εκκλησία Τιμίου Σταυρού
The Church of the Holy Cross

Εξωκλήσι Αγίου Νεκταρίου
Agios Nectarios Chapel

Εκκλησίες & Εξωκλήσια

Εκκλησία Τιμίου Σταυρού

Ο Ναός του Τιμίου Σταυρού βρίσκεται κοντά στο κέντρο του χωριού και είναι ο κυρίως ναός της κοινότητας. Είναι μονόκλιτη εκκλησία διαστάσεων 10,5 Χ 20 μέτρων με καμαροειδή σκέπη. Η προφορική παράδοση διασώζει την εκδοχή της ύπαρξης αρχαίας εκκλησίας, η οποία και καταστράφηκε. Η σημερινή Εκκλησία διασώζει εντοιχη λίθινη επιγραφή με ημερομηνία 1779. Τα εγκαίνια του Ναού έγιναν στις 14 Οκτωβρίου του 1979 από τον Αρχιεπίσκοπο Κύπρου Χρυσόστομο τον Α΄. Το ξυλόγλυπτο τέμπλο φιλοτεχνήθηκε από τον Σάββα Κ. Ταλαιδώρου (από το χωριό Αγρός) το 1962. Πανηγυρίζει στις 14 Σεπτεμβρίου, ημέρα της Ύψωσης του Τιμίου Σταυρού και την Κυριακή της Σταυροπροσκύνησης.

Εξωκλήσι Αγίου Νεκταρίου

Αξιωματικοί και οπλίτες του στρατοπέδου της Εθνικής Φρουράς στην Ποταμιά έκτισαν αμέσως μετά την τουρκική εισβολή του 1974 μικρή εκκλησία αφιερωμένη στον Άγιο Νεκτάριο επίσκοπο Πενταπόλεως και στον προαύλιο χώρο μνημείο για τους πεσόντες ήρωες της μονάδας. Το 2108 η Εκκλησιαστική Επιτροπή της Ποταμιάς ανακαίνισε εκ βάθρων τόσο τον ιερό Ναό, όσο και τον προαύλιο του χώρο. Το Κοινοτικό Συμβούλιο Ποταμιάς ανέγειρε στην αυλή του Ναού καινούργιο Μνημείο για τους 28 πεσόντες ήρωες αξιωματικούς και οπλίτες του 398 Τ.Π. Ο Ναός πανηγυρίζει στις 9 Νοεμβρίου, ημέρα μνήμης του Αγίου Νεκταρίου και την Τρίτη της Λαμπρής.

Εκκλησία του Αγίου Μάμα *(Γοτθικός Ναός)*

Η μεγάλη τρίκλιτη καμαροσκέπαστη βασιλική Εκκλησία του Αγίου Μάμαντος φέρει αρκετά γοτθικά αρχιτεκτονικά στοιχεία. Χρονολογείται περί τον 15ο αιώνα και το χτίσιμό της φαίνεται να μην ολοκληρώθηκε ποτέ με ημιτελή το βόρειο κλίτος. Στον νότιο τοίχο φέρει δύο ταφικά κοιλώματα που προσδιορίζουν την ταφική χρήση του Ναού κατά τα χρόνια της φραγκοκρατίας.

Εξωκλήσι Αγίου Σωζομένου

Ο μονόκλιτος Ναός του Αγίου Σωζομένου φέρει διάφορες αρχιτεκτονικές

Εξωκλήσι Αγίου Σωζομένου
Agios Sozomenos Chapel

Σπήλαιο Αγίου Σωζόμενου
Agios Sozomenos Cave

ιστορικές φάσεις. Η αρχαιότερη περιλαμβάνει το Ιερό Βήμα και μέρος του κυρίως Ναού. Διακρίνονται στον βόρειο τοίχο κατάλοιπα παλαιότερης εισόδου στον Ναό (κλειστής σήμερα), ενώ το δυτικό μέρος (από το μέσο του Ναού και πίσω) αποτελεί μεταγενέστερη προσθήκη.
Στον βόρειο τοίχο του Ιερού Βήματος σώζονται κατάλοιπα διακόσμησης. Στον βόρειο εξωτερικό τοίχο (κοντά στη σημερινή βόρεια πόρτα εισόδου) σώζονται κατάλοιπα τοιχογραφιών (πιθανόν απεικόνιση του Αγίου Γεωργίου). Ο Ναός και οι τοιχογραφίες χρονολογούνται γύρω στον 15ο αιώνα. Στον Ναό τελείται ο εσπερινός της εορτής των Εισοδίων της Θεοτόκου.

Σπήλαιο Αγίου Σωζόμενου - Ναός της Παναγίας:

Τα Ασκητήριο του Αγίου Σωζομένου είναι το σημαντικότερο και μεγαλύτερο λαξευτό σωζόμενο ασκητήριο στην Κύπρο. Είναι λαξευμένο σε βράχο από πωρόλιθο, ο οποίος δεσπόζει από ψηλά του εγκαταλελειμμένου σήμερα χωριού του Αγίου Σωζομένου.
Ο Άγιος Σωζόμενος έζησε, ασκήθηκε και τάφηκε στο χώρο του Ασκητηρίου του περί τα τέλη της πρώτης μετά Χριστόν χιλιετίας. Οι μόνες πληροφορίες που έχουμε σχετικά με το Βίο του προέρχονται από τις τοιχογραφίες που καλύπτουν την οροφή και το πάνω μέρος των τοίχων του Ασκητηρίου. Σώζονται τρία στρώματα τοιχογραφιών. Το αρχαιότερο στρώμα χρονολογείται τον 10ο αιώνα και περιλαμβάνει έξι όρθιους Ασκητές, ανάμεσά τους και ο Άγιος Σωζόμενος. Το στρώμα αυτό αποκολλήθηκε από τη θέση του και μεταφέρθηκε στο Βυζαντινό Μουσείο του Ιδρύματος Αρχιεπισκόπου Μακαρίου του Γ΄ στην Λευκωσία. Το δεύτερο στρώμα τοιχογραφιών καταστράφηκε σε μεγάλο βαθμό, ενώ το τρίτο στρώμα περιλαμβάνει τις σωζόμενες σήμερα τοιχογραφίες και χρονολογείται στον 14ο αιώνα.
Στην Εκκλησία του Ασκητηρίου τελείται η Θεία Λειτουργία ανήμερα της εορτής των Εισοδίων της Θεοτόκου στις 21 Νοεμβρίου.

Ερείπια αρχαίων Ναών:

Σώζονται ερείπια αρχαίων Ναών: Αγίας Μαρίνας, Αγίας Αικατερίνας, Αγίας Μαύρας και Αρχαγγέλου Μιχαήλ.
Πολύ κοντά στα ερείπια του αρχαίου Ναού της Αγίας Μαρίνας, η οικογένεια Ανδρέα Ζορπά από την Αθηαίνου, ανέγειρε καινούργια όμορφη εκκλησία προς τιμή της Αγίας. Ο Ναός πανηγυρίζει στις 17 Ιουλίου, ημέρα μνήμη της Αγίας, και τη Δευτέρα της Λαμπρής.

Φράγμα Ποταμιάς - Ποταμός Γιαλιάς
Potamia Dam - Gialias River

Πετρώματα στην περιοχή του Αγίου Σωζόμενου
Rocks in the area of Agios Sozomenos

Natural Environment

Potamia is built on the fertile land of the banks of river Gialias. Wild vegetation and cultivations conjure up images that give the impression of being part of a work of art.

Cultivations with fodder and other agricultural plants flourish in Potamia. Wheat, barley, clover, corn and vegetables constitute some of the most important cultivations of the community, while one can also find some bio-cultivations in the village.

What is also worth mentioning is that in Potamia there are beautiful greenery areas with lemon, olive, carob and mastic trees. These areas are landscaped and maintain by the workers of the Community Council of Potamia as they constitute the pride of the Community.

The fauna of Potamia includes various reptiles such as the blunt-nosed viper and black snakes, as well as various animal species including some which can be hunted during the hunting period. In particular, in Potamia one can meet hares, partridges, black francolins and foxes.

Finally, it must be mentioned that back in the 1950s tobacco used to be cultivated in Potamia. In fact, there is a hall in the village where tobacco used to be processed and which is known as a smoke "house".

Εξωκλήσι Αγίας Μαρίνας
Agia Marina Chapel

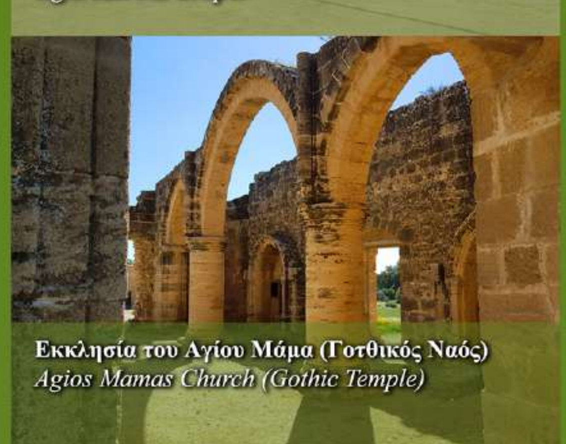
Εκκλησία του Αγίου Μάμα (Γοτθικός Ναός)
Agios Mamas Church (Gothic Temple)

Churches & Chapels

The Church of the Holy Cross

The Timios Stavros Temple is located near the village centre, and is the main church of the community. It is a single- aisle church with dimensions 10,5 x 20 meters and a domed roof. Verbal tradition conserves the version of an existence of an ancient church, which was destroyed. The church today rescues a stone walled inscription with the date 1779. The Temple was inaugurated on October 14th 1979 form the Archbishop of Cyprus Christostmos A'. The wooden carved templo was created by Savvas K. Taledorou (from the village of Agros) in 1962. The church celebrated on September 14th, the day of the Elevation of the Holy Cross and the Sunday of Stavroproskinisis (Cross worshiping).

Agios Nectarios Chapel

Right after the Turkish Invasion in 1974, officers and soldier of the Potamia National Guard built a small chapel dedicate to Saint Nectarios bishop of Pentapolis and in the courtyard a monument for the fallen heroes of the unit. In 2018 the Ecclesiastical Committee of Potamia renovated both the Holy Temple as well as the courtyard. The Community Council of Potamia raised in the Temple's courtyard a new Monument for the 28 fallen heroes; officers and soldiers of the 398 T.P. The church celebrated on November 9 th , the in memory of Saint Nectarios and on Easter Tuesday.

Agia Marina Chapel

The large, three-aisled basilica Church of Saint Mamas bears many gothic architectural elements. It dates back to the 15 th century, where its construction seems to have never been completed with an incomplete north aisle. On the north wall there are two burial pits, suggesting the intention for burial use of the Temple during the Frankish rule.

Chapel of Saint Sozomenos

The single-aisle church of Saint Sozomenos bears different architectural historical phases. The oldest one includes the Sanctuary and the main part of the Temple.

Τάφος του Αγίου Σωζομένου & Σπήλαιο της Παναγίας
Tomb of Agios Sozomenos & Cave of Panagia

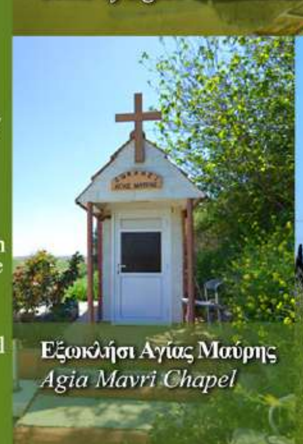
Εξωκλήσι Αγίας Μαύρης
Agia Mavri Chapel

Εξωκλήσι Σάντα Κατερίνα
Santa Katerina Chapel

On the North wall the remnants of an older entrance to the temple are visible (closed now), while the west part (from the middle of the church and back) consists of a later addition. On the north wall of the Sanctuary remnants of rescued decoration are found. On the north outside wall (near the current north entryway) remnants of frescoes are rescued (possibly a depiction of Saint George). The Temple and the frescoes are dated back to the 15 th century. At the Temple the evening prayer of the celebration of the Presentation of the Virgin is held.

Cave of Saint Sozomenos – Temple of the Virgin Mary:

The Hermitage of Saint Sozomenos is the most important and largest carved rescued hermitage in Cyprus. It is carved in a rock made of limestone, which overlooks the today abandoned village of Saint Sozomenos. Saint Sozomenos lived, practiced asceticism and was buried in the place of his Hermitage during the end of the first century A.D. The only information we have in regards to his life come from the wall carvings covering the roof and the upper part of the wall of the Hermitage. Today three layers of wall frescoes are saved. The oldest layer dates back to the 10 th centuryand it includes 6 standing Hermits, amongst them Saint Sozomenos. This layer was detached from its position and transfered to the Byzantine Museum of Archbishops Makarios III Foundation in Nicosia. The second layer of frescoes was destroyed to a great degree, while the third layers includes the now salvaged frescoes and dates back to the 14 th century. At the Hermitage church the service on the day of the Presentation of the Virgin is held on November 21 st .

Ruins of Ancient Temples:

Salvages are ruins of the ancient Temples : Saint Marina, Saint Ekaterini, Saint Mavras and Archangel Michael. Near the ruins of the Ancient church of Saint Marina, the family of Andreas Zorpa from Athienou, raised a new beautiful church in honour of the Saint. The Church celebrated on July 17 th , the day in memory of the Saint and on Easter Monday.

Ιστορία

Η Ποταμιά αποτελεί κοινότητα της επαρχίας Λευκωσίας και απέχει μόλις 22 χιλιόμετρα από την πρωτεύουσα. Πρόκειται για μια μικτή κοινότητα, όπου Ελληνοκύπριοι και Τουρκοκύπριοι συμβιώνουν αρμονικά, όπως άλλωστε μπορεί κανείς εύκολα να διακρίνει περιδιαβαίνοντας στις περιποιημένες γειτονιές της Ποταμιάς και παρατηρώντας «εικόνες» από την καθημερινή ζωή των κατοίκων.

Το χωριό απλώνεται στην ανατολική όχθη του ποταμού Γιαλιά, γεγονός που συντείνει και στην ευφορία της γης. Γειτονεύει με το δήμο Ιδαλίου αλλά και με τα κατεχόμενα χωριά, Πυρόι και Λουρουτζίνα.

Ιστορικά στοιχεία
Η Ποταμιά είναι ένα χωριό με μακραίωνη και πλούσια ιστορία. Η ιστορία της Ποταμιάς αρχίζει τα προϊστορικά χρόνια, όπως καταδεικνύουν τα κατάλοιπα οικισμού της εποχής αυτής. Οι αρχαιολογικοί χώροι της Ποταμιάς μάλιστα επιβεβαιώνουν τη σχέση της Ποταμιάς με το αρχαίο βασίλειο του Ιδαλίου. Ειδικότερα, η Ποταμιά ανήκε στο βασίλειο αυτό.

Ιδιαίτερα σημαντικά ευρήματα ήρθαν στο φως το 1933 από την ανασκαφή του Π. Δίκαιου στην περιοχή «Έλληνες». Ευρήματα αυτής της ανασκαφής ήταν ένα αρχαίο ιερό του 6ου -5ου π.Χ. αιώνα που πιθανόν ήταν αφιερωμένο στον Απόλλωνα άλλα και πολλά κινητά ευρήματα. Ξεχωριστό εύρημα αυτής της ανασκαφής αποτελεί μια στεφανωμένη κεφαλή του θεού Απόλλωνος που σήμερα βρίσκεται στο Κυπριακό Μουσείο και αποτελεί το σύμβολο της κοινότητας.

Η Ποταμιά, σύμφωνα με την Μεγάλη Κυπριακή Εγκυκλοπαίδεια, το χωριό υπήρχε και τα βυζαντινά χρόνια, ενώ αργότερα, την εποχή της φραγκοκρατίας ανήκε στη βασιλική οικογένειας των Λουζινιανών.

Φαίνεται πως το χωριό προσέλκυσε αρκετούς βασιλείς. Σύμφωνα με τον Λεόντιο Μαχαιρά, ο βασιλιάς Πέτρος Β΄ (1369- 1382) έκτισε στο χωριό μια εξοχική έπαυλη. Η έπαυλη αυτή κτίστηκε στο βορειοδυτικό άκρο της Ποταμιάς, στη δεξιά όχθη του ποταμού Γιαλιά και απ' αυτό διασώθηκαν τμήματα τοίχων από πελεκητή πέτρα, απομεινάρια ζωγραφισμένου διάκοσμου, αλλά και μια μεγάλη αίθουσα με αψιδωτή οροφή. Αυτή η έπαυλη, όπως προσθέτει ο ίδιος και διασώζει η Μεγάλη Κυπριακή Εγκυκλοπαίδεια, αποτελούσε αγαπημένο καταφύγιο και του διαδόχου του Πέτρου Β, του βασιλιά Ιακώβου Α΄ (1382 -1398). Ο τελευταίος μάλιστα είχε προβεί στην προσθήκη διαφόρων κτηρίων στο χώρο όπου ήταν κτισμένη η έπαυλη.

Τον Ιούνιο του 1426, ένας άλλος βασιλιάς της Κύπρου, ο Ιανός (1398-1432), στρατοπέδευσε στην Ποταμιά για να επιτεθεί στους Σαρακηνούς ή αλλιώς Μαμελούκους της Αιγύπτου, που προηγουμένως είχαν εισβάλει στο νησί. Την ίδια, όμως, χρονιά, καθώς οι Σαρακηνοί προέλαυναν προς την πρωτεύουσα, κατέκαψαν όλο το χωριό. Τότε πρέπει να καταστράφηκε και το παλάτι, παρόλο που μια άλλη μαρτυρία του Esteinne de Lusignan αναφέρει πως το παλάτι γκρεμίστηκε από τους Βενετούς, τον 16ο αιώνα, καθώς ανέμεναν τους Τούρκους. Αν πράγματι αυτό ισχύει, όπως εξηγεί η Μεγάλη Κυπριακή Εγκυκλοπαίδεια, πρέπει το 1426, οι Λουζινιανοί να είχαν ανοικοδομήσει το παλάτι για να ξαναχρησιμοποιηθεί. Επιπρόσθετα στο παλάτι αυτό διέμενε συχνά και η βασίλισσα της Κύπρου, Αικατερίνη Κορνάρο (1474-1489).

Όταν οι Τούρκοι κατέκτησαν την Κύπρο (1570-71), η Ποταμιά που αποτελούσε βασιλικό κτήμα κατασχέθηκε και πολλά μεσαιωνικά οικοδομήματα καταστράφηκαν. Το μόνο οικοδόμημα που δεν καταστράφηκε ήταν ένα εκκλησάκι αφιερωμένο στην Αγία Μαρίνα, το οποίο κι αυτό καταστράφηκε μετά από την προσπάθεια σύλησης του από ένα Τούρκο. Σύμφωνα μάλιστα με τον αρχιμανδρίτη Κυπριανό, πέτρες από τα ερείπια των οικοδομημάτων της Ποταμιάς χρησιμοποιήθηκαν για την οικοδόμηση άλλων κτιρίων, λόγου χάρη της εκκλησίας της Φανερωμένης στη Λευκωσία. Την εποχή αυτή έφτασαν στο χωριό και οι πρώτοι Τούρκοι.

Ονομασία
Η ονομασία του χωριού συνδέεται με την τοποθεσία του. Είναι ένα χωριό κτισμένο δίπλα από τον ποταμό Γιαλιά, τον δεύτερο μεγαλύτερο ποταμό του νησιού.
Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός πως η Ποταμιά ήταν γνωστή με την ίδια ονομασία από τα μεσαιωνικά χρόνια, όταν ήταν ένα από τα πιο ξακουστά βασιλικά κτήματα της εποχής. Επιπρόσθετα, σύμφωνα με τη Μεγάλη Κυπριακή Εγκυκλοπαίδεια, το χωριό είναι σημειωμένο στους παλαιούς χάρτες ως Potamia και Petamo ενώ από το Μας Λατρί, αναφέροντας το ανάμεσα στα βασιλικά κτήματα, ως La Potamie. Αργότερα, το χωριό από τους τούρκους κατοίκους του, απέκτησε και δυο τουρκικές ονομασίες, Botamy και Derely, οι οποίες, όπως εξηγεί η Μεγάλη Κυπριακή Εγκυκλοπαίδεια, σημαίνουν πλησίον του ποταμού.

Πληθυσμός
Στην Ποταμιά, όπως προαναφέρθηκε, Ελληνοκύπριοι και Τουρκοκύπριοι συμβιώνουν χωρίς προβλήματα και καχυποψία. Εξετάζοντας κανείς την πληθυσμιακή πορεία της Ποταμιάς, παρατηρεί πως ακολουθεί ανοδική πορεία μέχρι το 1960. Σύμφωνα με τη Μεγάλη Κυπριακή Εγκυκλοπαίδεια, το 1931, στην Ποταμιά κατοικούσαν 165 Ελληνοκύπριοι και 181 Τουρκοκύπριοι, το 1946, 220 Ελληνοκύπριοι και 213 Τουρκοκύπριοι, το 1960, 220 Ελληνοκύπριοι, 319 Τουρκοκύπριοι και 1 Αρμένιος, το 1973, 314 Ελληνοκύπριοι και 158 Τουρκοκύπριοι, ενώ το 2002, σύμφωνα με το περιοδικό «Η Φωνή των Κοινοτήτων»*, 445 Ελληνοκύπριοι και 35 Τουρκοκύπριοι.
Ο αριθμός των Τουρκοκυπρίων, μειώθηκε σημαντικά, μετά το 1964, λόγω των δικοινοτικών ταραχών, και το 1975, λόγω της τουρκικής εισβολής του '74. Εντούτοις, οι Τουρκοκύπριοι ουδέποτε εγκατέλειψαν την Ποταμιά, αλλά, όπως χαρακτηριστικά γράφει «Η Φωνή των Κοινοτήτων»*, «παρέμειναν στο χωριό που τους γέννησε και τους ένωσε με τους Ελληνοκύπριους συγχωριανούς τους» (σ.24).

Φυσικό Περιβάλλον
Το γεγονός ότι η Ποταμιά είναι ένα χωριό που απλώνεται στην όχθη του ποταμού Γιαλιά, συνέβαλε στην πλούσια βλάστηση της. Ψηλοί ευκάλυπτοι και μια εύφορη έκταση με ελιές, εσπεριδοειδή, λαχανικά, σιτηρά χαρίζουν στην Ποταμιά μια ξεχωριστή εικόνα. Πρέπει να αναφερθεί πως παλαιότερα, τη δεκαετία του '50, φυτευόταν καπνός. Εξακολουθεί μάλιστα να διασώζεται στο χωριό το «Καπνιστήριο», η αίθουσα όπου τύγχανε επεξεργασίας ο καπνός.

Ερείπια του Γοτθικού Ναού στον Άγιο Σωζόμενο (Εκκλησία του Αγίου Μάμα)

History

Potamia is a community of the Nicosia District located just 22 km from the capital city. It is a mixed community where Greek and Turkish Cypriots live harmonically, as one can easily conclude while strolling along the trim neighbourhoods of Potamia and by observing the daily life of the residents.

The village spreads along the eastern bank of river Gialias, something which contributed to the fertility of its land. It neighbours with the municipality of Dali and the occupied villages of Pyroi and Louroutzina.

Historical Information
Potamia is a village with a long and rich history, going back to the prehistoric times, as the remains of the housing of that era reveal. In fact, the archaeological sites of Potamia confirm the relations of Potamia with the ancient kingdom of Idalio. In particular, Potamia used to belong to that kingdom.

Significant findings came to light in 1933 during the excavations by P.Dikaios at the location "Ellines". The findings of that dig included an ancient sanctuary dated back to the 6th – 5th century B.C. and which was probably dedicated to Apollonas, as well other movable findings. A distinctive finding of the excavation was the crowned head of god Apollon, which is today displayed in the Cypriot Museum and constitutes the symbol of the community.

According to the Great Cyprus Encyclopaedia, the village also existed during the Byzantine years, while later on, during the Frankish occupation it belonged to the royal family of the Lusignan.

It appears that the village appealed to several kings. According to Leontios Machairas, King Peter II (1369-1382) built a country mansion at the village. The mansion was built on the northwestern edge of Potamia, on the right bank of river Gialias and parts of the walls built with carven stone, remains of the painted decor, as well as a large hall with an arched rood still remain standing. This mansion, as Machairas adds and the Great Cyprus Encyclopaedia cites, used to be the favourite shelter of Peter II's successor, King Iacovos I (1382-1398). In fact, the latter added several buildings around the area where the mansion was built.

In June 1426, another king of Cyprus, Janos (1398-1432), camped in Potamia to prepare for an attack against the Saracens of Egypt who had invaded the island. However, in the same year, the Saracens burnt down the entire village while they were marching towards the capital. The palace must have also been destroyed although another testimony by Esteinne de Lusignan mentions that the palace was demolished by the Venetians while they were waiting for the Turks in the 16th century. If this is true, as the Great Cyprus Encyclopaedia explains, then the Lusignans rebuilt the palace in 1426 so that it could be used again. Moreover, the palace was the frequent place of residence of the queen of Cyprus Aekaterini Cornaro (1474-1489).

When the Turks occupied Cyprus (1570-71), Potamia, which was a royal estate, was confiscated and several medieval buildings were ruined. The only building not destroyed then was a chapel dedicated to Agia Marina, although it was also destroyed later on, during a Turk's attempt to violate it. In fact, according to Archimandrite Kyprianos, stones from the remains of the buildings of Potamia were used for the construction of other buildings such as the church of Phaneromeni in Nicosia. At that time, the first Turks arrived at the village.

Naming
The naming of the village is linked to its location. It is a village built next to river Gialias, the second biggest river of the island.

What is also noteworthy is the fact that Potamia had been known by the same naming ever since the medieval years, when it was one of the most famous royal estates of the time. What is more, as the Great Cyprus Encyclopaedia remarks, the village is marked on the old maps both as Potamia and Petamo, while Mas Latrie addressed the village as La Potamie. Later on, the village acquired two Turkish names, Botamy and Derely, which derived from its Turkish residents and, as the Great Cyprus Encyclopaedia explains, mean near the river.

Population
As it has already been mentioned, Potamia is a mixed community where both Greek and Turkish Cypriots live together without problems and suspicion. While examining the populating course of Potamia, one observes that this has followed an upward trend up until 1960. According to the Great Cyprus Encyclopaedia, in 1931 Potamia had 165 Greek Cypriot and 181 Turkish Cypriot residents, while in 1946 the number of Greek Cypriots rose to 220 and the number of Turkish Cypriots to 213 residents. In 1960, the village was inhabited by 220 Greek Cypriots, 319 Turkish Cypriots and 1 Armenian, in 1973 by 314 Greek Cypriots and 158 Turkish Cypriots, while in 2002, according to the "Voice of the Communities*", magazine, 445 Greek Cypriots and 35 Turkish Cypriots lived in the village. The number of Turkish Cypriots decreased significantly after 1964 due to the intercommunal unrests and after 1975 as a result of the Turkish invasion of 1974. Nevertheless, the Turkish Cypriots never abandoned Potamia, but as the "Voice of the Communities" remarks, "they remained in their birthplace, the community which united them with their Greek Cypriot fellow villagers" (p.24).

Natural Environment
The fact that Potamia is a village which spreads along the banks of river Gialias contributed to the growth of its rich vegetation. Tall eucalyptus trees and a fertile expanse of land full of olive trees, citrus fruit, vegetables and grains create a unique image in Potamia. What must also be mentioned is that in the past, in the 1950s, tobacco was also grown in Potamia. In fact, the smoke "house", the hall where the tobacco was processed, still stands today.

ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΠΟΤΑΜΙΑΣ

Διεύθυνση: Φιλίας 2, Ποταμιά 2573, Λευκωσία
Τηλ: +357 22455902
Φαξ: +357 22521674
Email: potamia@cytanet.com.cy

COMMUNITY COUNCIL OF POTAMIA

Address: Filias 2, Potamia 2573, Nicosia
Tel: +357 22455902
Fax: +357 22521674
E-mail: potamia@cytanet.com.cy

Ruins of Agios Sozomenos Gothic Temple (Agios Mamas Church)

www.potamia.org

ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ
Χάρτης Ποταμιάς

COMMUNITY COUNCIL of
Map Potamia

Γοτθικός Ναός στον Άγιο Σωζομένο *(Εκκλησία του Αγίου Μάμα)*
Gothic Temple in Agios Sozomenos (Church of Agios Mamas)

Μεσαιωνική Επαυλή
Manor House

Αξιοθέατα

Τέμενος

Το Μουσουλμανικό τέμενος βρίσκεται στην πλατεία του χωριού και κτίστηκε το 1925 μαζί με το Τουρκοκυπριακό σχολείο. Το τέμενος μέχρι σήμερα φιλοξενεί όλες τις μουσουλμανικές λειτουργίες.

Αιωνόβια Ελιά

Η αιωνόβια ελιά, από την εποχή των Ενετών, ψηλώνει με το κυπριακό κυπαρίσσι.

Μνημείο Ηρώων Αγνοουμένων

Οι προτομές των δύο Αγνοουμένων της Κοινότητας μας βρίσκονται έξω από τα γραφεία του Κοινοτικού Συμβουλίου Ποταμιάς. Τα ίχνη τους εξαφανίστηκαν του μαύρο εκείνο Αύγουστο του 1974 και έκτοτε η τύχη τους αγνοείται. Οι προτομές είναι των εφέδρων Στρατιωτών Ανδρέα Βαρνάβα Κουρουνά και του εφέδρου Καταδρομέα Παναγιώτη Λοΐζου Καραγιώργη.

Μνημείο Ήρωα Μασιήνη Στέλιου

Το μνημείο βρίσκεται απέναντι από το ξωκλήσι της Αγίας Μαρίνας και είναι αφιερωμένο για τον Ήρωα Στέλιο Μασιήνη που έπεσε κατά την εκτέλεση του καθήκοντος του σε ναρκοπέδιο στην Ποταμιά στις 24 Μαρτίου 1999.

Μνημείο Πεσόντων 398 Τ.Π.

Το Μνημείο Πεσόντων του 398 Τ.Π. το δημιούργησαν Αξιωματικοί και οπλίτες του 398 Τ.Π. της Εθνικής Φρουράς στην Ποταμιά αμέσως μετά την τούρκικη εισβολή του 1974. Το μνημείο είναι αφιερωμένο για τους 28 Πεσόντες του τάγματος. Το 2019 το Κοινοτικό Συμβούλιο Ποταμιάς, δημιούργησε καινούργιο Μνημείο για τους 28 πεσόντες ήρωες αξιωματικούς και οπλίτες του 398 Τ.Π. στην αυλή του Ναού του Αγίου Νεκταρίου όπου κάθε χρόνο πραγματοποιείται και το Μνημόσυνο τους.

Μνημείο Ηρώων Αγνοουμένων
Missing People Heroes Monument

Μνημείο Ήρωα Μασιήνη Στέλιου
Monument of the Hero Mashini Steliou

Μνημείο Πεσόντων 398 Τ.Π.
Monument of the Fallen 398 T.P.

Μεσαιωνική Επαυλή

Η Αγρέπαυλη της Ποταμιάς είναι ένα κτίριο με πολύ μεγάλο ενδιαφέρον και πολλές προκλήσεις. Το συγκεκριμένο κτίσμα χρονολογείται στα μέσα του 14ου αιώνα και αποτελεί μέρος της Μεσαιωνικής Κληρονομιάς της Κύπρου. Το κτίσιμο της έπαυλης, σύμφωνα με τον Λεόντιο Μαχαιρά 3, τοποθετείται στην περίοδο 1369-1382 και αποτελούσε ιδιοκτησία της βασιλικής οικογένειας των Λουζινιανών. Σε άλλες πηγές αναφέρεται ως εξοχικό παλάτι και ο ευεργέτης του έργου είναι ο Βασιλιάς Πέτρος Β' 4. Αυτή η περίοδος ορίζεται ως η πρώτη ιστορική φάση της έπαυλης χωρίς όμως να έχει εντοπιστεί οποιαδήποτε αρχιτεκτονική περιγραφή για το κτιριακό συγκρότημα. Λόγω τοπικών συγκρούσεων που έλαβαν χώρα το 1426 μέχρι το 1974, το κτίσμα υπέστησε αρκετές καταστροφές που αλλοίωσαν την ιδιομορφία, το μεγαλείο και την αρχιτεκτονική αξία που κάποτε αντιπροσώπευε. 5. Φυσικά στις καταστροφές αυτές που συντέλεσαν στην αλλοίωση της αίγλης της κατοικίας δεν μπορεί να παραληφθεί το χρονικό διάστημα που το κτίριο αφέθηκε ερειπωμένο, δηλαδή από το 1976 μέχρι το 2004 όπου άρχισε η αναστήλωση του πρώτου μέρους όπου αποπερατώθηκε το 2017.

Ασχολίες Κατοίκων

ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ
Η κτηνοτροφία αποτελούσε βασική απασχόληση των κατοίκων του χωριού και πριν από την τούρκικη εισβολή του 1974.
ΕΛΑΙΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ
Στην περιοχή καλλιεργούνται σιτηρά, εσπεριδοειδή, τριφύλλη και λίγες ελιές.

Συνύπαρξη Ελληνοκυπρίων-Τουρκοκυπρίων

Πρόκειται για μία μεικτή κοινότητα, όπου Ελληνοκύπριοι και Τουρκοκύπριοι συμβιώνουν Ειρηνικά και Αρμονικά. Το χωριό δεν είναι διαχωρισμένο στα δύο, τα σπίτια είναι το ένα μετά το άλλο και τα καφενεία είναι από κοινού. Οι Τουρκοκύπριοι είναι μόνιμοι κάτοικοι της Κοινότητας και δεν εγκατέλειψαν το χωριό ποτέ, ούτε πριν το 1974 ούτε μετά.
Η Κοινότητα είναι χωριό Ειρηνικής και αρμονικής συμβίωσης και παράδειγμα για όλους ότι Ελληνοκύπριοι και Τουρκοκύπριοι μπορούν να ζήσουν Ειρηνικά και αρμονικά.

Κοινοτικό Συμβούλιο
Community Council

Κοινοτικό Ιατρείο
Community Clinic

Κοινοτική Αίθουσα
Community Hall

Δημοτικό Σχολείο
Primary school

Για τους Επισκέπτες

Κοινοτικό Συμβούλιο Τηλ. +357 22455902	***Κοινοτικό Ιατρείο***
Δημοτικό Σχολείο Τηλ. +357 22521577	***Κ. Νηπιαγωγείο*** Τηλ. +357 22524790

Επιχειρήσεις

SANTA KATERINA TAVERN	**ΤΗΛ.: 99653348**
ΠΕΟ ΠΟΤΑΜΙΑΣ	**ΤΗΛ.: 22524623**

Τέμενος
Mosque

Αιωνόβιες Ελιές
Perennial Olives

Sightseeing

Mosque

The Muslim Mosque id located in the village square and was built in 1925 along with the Turkishcypriot school. The mosque now hosts the Muslim services.

Perennial Olive tree

The perennial Olive tree, since the Venetian rule, grows taller with the Cypriot Cypress tree.

Monument of the Missing Heroes

The busts of the two Missing heroes of the Community, are found outside the Potamia Community Council offices. Their traces were lost during that dark August of 1974 and since their fate is unknown. The busts are of the reserve soldiers Andreas Varnava Kourouna and the reserve Commando Panagiotis Loizou Karagiorgi.

Monument of the Hero Masiini Stelios

The Monument is located opposite the chapel of Saint Marina and is dedicated to the Hero Stelio Masiini who fell on duty at a minefield in Potamia on March 24 th 1999.

Monument of the Fallen 398 B.P.

The monument of the fallen of 398 B.P. was created by officers and soldiers of 398 B. P. of the National Guard in Potamia after the Turkish invasion of 1974. The monument is dedicated to the 28 Fallen of the battalion. In 2018 the Potamia Community Council created a new Monument for the 28 fallen hero officers and soldier of the 398 B.P. in the courtyard of the church of Saint Nectarios where every year a memorial is held.

Κτηνοτρόφος με τα ζώα του
Farmer with his Animals

Κτηνοτροφική Περιοχή
Livestock Area

Medieval Mansion

The Agromansion of Potamia is a building with a lot of inters and many challenges. The specific building date to the mid 14 th century and is part of the Medieval Heritage of Cyprus. The mansion building, according to Leontios Machairas 3, dates during the period of 1369-1382 and was part of the property of the royal family of the Lusignans. In other sources it is mentioned as the holiday palace and the benefactor of the project was King Peter II. This period is set as the first historical phase of the mansion without locating the architectural description of the building complex. Due to local conflicts that took place in 1426 until 1974, the building suffered many destructions which changed the uniqueness, its grandeur and the architectural value it once represented. Naturally, in these destructions some of which contributed to the alteration of the glamor of the residence, it cannot remain unstated the time period where the building was left abandoned, which is from 1976 until 2004 where the restoration of the first part was completed in 2017.

Resident Occupations

STOCKRAISING
Stockraising was the main occupation of the village residents even before the Turkish invasion of 1974.
OLIVE - CULTIVATION
In the region cereals, citrus fruits, clover and a few olive tree are cultivated.

Co-existence of Greek – Turkish Cypriots

This is a mixed community where Greek Cypriots and Turkish Cypriots coexists peacefully and in harmony. The village is not divided in two, the houses are one after the other and the coffee shops are common. The Turkish Cypriots are permanent residents of the community and they have never abandoned the village, not before 1974 nor after. The community is a village of peaceful and harmonic coexistence and an example to all that Greek Cypriots and Turkish Cypriots can live together in peace and harmony.

Κοινοτικό Νηπιαγωγείο
Community Kindergarten

Χ. Πρασίνου (Κοιν. Πάρκο)
Green Area (C.Park)

Χ. Πρασίνου (Κοιν. Πάρκο)
Green Area (C.Park)

Χ. Πρασίνου (Κοιν. Πάρκο)
Green Area (C.Park)

For the Visitors

Community Council Tel. +357 22455902	***Community Clinic***
Primary School Tel: +357 22521577	***C.Kindergarten*** Tel: +357 22524790

Businesses

SANTA KATERINA TAVERN	**ΤΗΛ.: 99653348**
PEO POTAMIAS	**ΤΗΛ.: 22524623**